

V ZAJETÍ POJIŠTOVEN

MUDr. Naďa Šoukalová

Psychiatrická ambulance, Jihlava

U schizofrenní pacientky, která byla velmi dobře psychicky kompenzovaná při léčbě olanzapinem, došlo v důsledku změny neuroleptické léčby k výraznému zhoršení psychického stavu. Změna léčby byla nutná jen proto, že pojišťovna odmítla uhradit doplatek na léčivo a sama pacientka neměla k úhradě dostatek finančních prostředků.

Úvod

Chtěla bych se s kolegy podělit o smutnou zkušenost, týkající se vynucené změny zavedené neuroleptické léčby u pacientky se schizofrenní psychózou, která mohla vyústit až v tragické následky.

Z anamnézy

Rodinná anamnéza: matka 68 let, silně krátkozraká (20 dioptrií), otec 71 let, léčí se pro srdeční arytmií. Pacientka 25 let je ze šesti dětí nejmladší (tři bratři, dvě sestry), žije s rodiči a s jedním bratrem, je svobodná, známost nemá. Matčina sestra a sestřenice pacientky byly léčeny na psychiatrii, důvod pacientka nezná.

Osobní anamnéza: v deseti letech prodělala zánět mozkových blan, od roku 1996 se léčí pro trombocytopenii nejasné etiologie, je dispenzarizovaná v hematologické ambulanci.

Operace, úrazy hlavy, bezvědomí nebo epileptické záchvaty nebyly zjištěny.

Je nekuřačka, alkohol a černou kávu nepije, drogy nikdy neužívala.

Na ZŠ měla dobrý prospěch, ukončila maturitou rodinnou školu, pak studovala dva roky sociálně-právní nastavbu, od roku 1999 jí byl přiznán pro duševní onemocnění invalidní důchod (ID).

Gynekologická anamnéza: menzes má od 12 let, pravidelně, interrupce a porody žádné.

Poprvé byla přijata do psychiatrické léčebny (PL) v Jihlavě v roce 1998 pro paranoidní bludy, čichové a sluchové halucinace. Léčena byla thioridazinem a levomepromazinem (Tiserцин) pro nespavost, po dvouměsíční hospitalizaci byla propuštěna. Léky začala vysazovat, neuzívala je pravidelně. Odešla z domu, rodičům nepodala žádnou zprávu, žebrela u cizích lidí, nejedla a nepila, až byla nalezena v lese, kde chtěla zemřít. Znovu byla převezena v roce 1999 do PL, opět u ní dominovala paranoidní symptomatika, sluchové halucinace s religiózními obsahy, touha zemřít. Po léčbě klasickými neuroleptiky trpěla výraznými vedlejšími účinky (EXP), proto jí byl nasazen olanzapin (Zyprexa) v dávce 10 mg ráno. Stav se zlepšil a po dvouměsíční léčbě byla propuštěna. Tentokrát již pravidelně docházela na kontroly do PA, lék užívala, neudávala vedlejší účinky, dobře spolupracovala, pokud chtěla někam odcestovat, vždy upozornila mě nebo svoje rodiče.

V červenci 2001 VZP nepovolila úhradu doplatku na olanzapin a pacientka nebyla schopna ze svého důchodu tak vysokou částku uhradit, proto jsem byla nucena změnit neuroleptikum i přesto, že byla pacientka po psychické stránce dobře stabilizována. Začala užívat zotepin (Zoleptil) 50 mg ráno a 100 mg večer, ale opakovaně si stěžovala na výrazný útlum, zvýšenou únavu, napětí ve svalech, a proto trvala na snížení dávky. Na její žádost jsem lék zredukovala na 50 mg večer. V srpnu 2001 sdělovala, že už se cítí dobře, má dobrou náladu, popírala sledování z okolí i sluchové halucinace. Na kontroly však začala chodit nepravidelně, zpočátku se omlouvala, pak už nepřišla vůbec. Poslední kontrola byla 17. 9. 2001. Dne 24. 9. 2001 mě navštívila její matka a dotazovala se, kdy u mne byla dcera na kontrole, doma již několik dní nebyla. Volala kamarádkám i známým, ale nikdo o ní nic neví, byla zoufalá a oprávněně vyjadřovala obavy o zdravotní stav svoji dcery. Uváděla, že v poslední době dcera špatně spala, doma přestala pomáhat, byla hlučná, reagovala podrážděně, chovala se divně a léky přestala užívat. Pak zmizela. Za týden mě matka opět navštívila a sdělila, že našla doma lístek se vzkazem, že dcera odjíždí, ať jí nikdo nehledá, že se o sebe postará sama. Další návštěva matky byla až v lednu 2002, kdy mi sdělila, že se dcera vrátila domů, byla prý někde v Rakousku, sděluje, že je zdravá, rozdává peníze z důchodu, doma se se všemi hádá, nic neudělá, jen sedí zavřená ve svém pokoji. Požádala jsem matku, aby dceru za mnou druhý den přivedla, ale pacientka na kontrolu nepřišla. A tak jsem se za ní vypravila domů sama s olanzapinem. Chování pacientky ke mně bylo odměřené a až po informaci, že lék je opět bez doplatku, a proto ho může zase začít užívat, slíbila, že tak učiní. Pozvala jsem ji na kontrolu za 14 dnů a co se nestalo? Pacientka přišla! Byla klidnější, usměvavá, udávala, že lék užívá, začala pomáhat matce, znovu začala navštěvovat sourozence, popírala hlasy a vidiny. Necítila se sledovaná. Ujistila jsem ji, že již nebudeme vysazovat lék, který jí po všech stránkách vyhovuje.

Závěr

Překvapuje mě, že o osudu pětadvacetileté duševně nemocné dívky rozhodl namísto lékaře úřednický verdikt, který mohl vést až k tragickým následkům. Nakonec se vše podařilo zvrátit ve šťastný konec.